Drie iconische bouwwerken met een overeenkomstige bijnaam. FOTO'S: ANP, MediaTV, Luchtopname.nl

Regio

22 januari 2025 | Pagina 35

3 min.

Een bijnaam moet groeien

Ingrediënten: kort en humoristisch, rijm geen bezwaar

'De Koopgoot', 'het potlood', 'de hoerenloper', 'de zwaan': Rotterdam is een stad vól bijnamen. Althans, dat hoort men vaak. Maar zijn Rotterdammers zelf wel zo van die bijnamen?

DAAN KOOPEN

Herco Kruik is Rotterdammer(t) in hart en nieren. Niet alleen is hij schrijver en uitgever van verschillende boeken over Rotterdam, hij is ook de maker van de Rotterdamse Scheurkalender én stadsgids van de Rotterdamse bijnamen-tour. Kortom: dé persoon om die bijnamencultuur van 010 eens goed onder de loep te nemen. ,,Als je het tegenover andere steden zet, zijn wij zeker dé bijnamenstad", vertelt Kruik. ‚Wij hebben er veel meer dan de rest."

Toch komen lang niet alle bijnamen ook daadwerkelijk in het dagelijks gebruik terecht, weet hij. „Niemand noemt het 'de haaienbek'. Mensen zeggen gewoon CS of Centraal Station. Aan de andere kant: iedereen noemt het 'de Kuip' en 'de Koopgoot'. Dat moet echt groeien."

Dat de ene bijnaam de ander niet is, dat blijkt. Een snelle inventaris van de bekendste bijnamen van Rotterdam levert er genoeg op die wél zijn aangeslagen. Wie noemt de Hef bijvoorbeeld nog 'de Koningshavenbrug', de Kuip 'Stadion Feyenoord' of de Hoerenloper 'Rijnhavenbrug'?

„Het hangt af van de kwaliteit van de bijnaam", vervolgt Kruik. „En ook: hoe vergelijkt het met de echte naam? 'Koningshavenbrug' is veel te lang, terwijl 'de Hef' lekker bekt. Ik noem Rif010 'de Surfsloot' omdat dat beter klinkt, maar nog te nieuw om echt aan te slaan."

Maar waarom zijn Rotterdammers toch zo geobsedeerd door bijnamen, waar je dat bijvoorbeeld niet of in veel mindere mate ziet in steden als Den Haag of Amsterdam? Bijnamen op zich zijn immers geen uniek Rotterdamse fenomeen.

Nieuwe architectuur

„Rotterdam is een hele nieuwe stad met nieuwe architectuur", legt Kruik uit. „Veel van die gebouwen 'leken ergens op' en kregen een bijnaam. Een typisch voorbeeld daarvan is de Blaaktoren op de Binnenrotte, beter bekend als 'het potlood'. Die bijnaam past meteen. Er zit humor in en het heeft iets authentieks. Mensen herkennen er de Rotterdamse mentaliteit en humor in."

Volgens Kruik is het geven van bijnamen zó ingeburgerd bij de Rotterdammers dat architecten die willen slagen in de Maasstad soms op voorhand al met suggesties komen. „De architect van de Kuip (Leendert van der Vlugt, red.) noemde het stadion zelf al 'de badkuip' in zijn ontwerp."

Maar een herkenbare vorm betekent niet gelijk een bijnaam, weet Kruik. „Voor de Markthal zijn er tientallen verzonnen, maar er is er nooit één massaal overgenomen. Soms zijn bijnamen maar tijdelijk. Hooguit worden ze dan nog een keertje genoemd door journalisten."

Soms blijkt dat al genoeg voor een bijnaam om aan te slaan. Zo vertelt Kruik over een journalist die tijdens de bouw van de Beurstraverse een voorbijganger hoorde praten over 'die koopgoot die ze aan het bouwen zijn'. „Die verzon het ter plekke, maar de journalist vond het zo leuk dat hij het in de krant heeft gezet." Het resultaat? Niemand kent de Beurstraverse, iedereen kent de Koopgoot.

Wie een goede bijnaam wil verzinnen, moet volgens Kruik op een aantal factoren letten. Zo moet de bijnaam niet te lang zijn (de Hef, de Kuip), werkt alliteratie goed (Koopgoot, Potlood) en vooral: hij moet een beetje humoristisch zijn.

„Rotterdammers kunnen best cynisch en plat zijn qua humor, dus de bijnamen moeten dat ook zijn. Denk aan Kabouter Buttplug of de Pluk-Me-Kaal-straat (de locatie van het voormalig Belastingkantoor). Rotterdammers zijn héél creatief, maar uiteindelijk is het de volksmond die bepaalt wat aanslaat."